

2/2021

KYVYIT

käyttöön

Järjestömaailmasta
löytyi intohimo
vaikuttamiseen

s. 12

Järjestöt
työllisyyden
kuntakokeiluissa

s. 16

Ihannetyössä
monista diagnooseista huolimatta

Vaikuttamistyön merkitys

korostuu toimintaympäristön muutoksessa

”Ole se muutos, jonka haluat maailmassa nähdä.”

Mahatma Gandhi

Järjestöjä perustetaan yleensä siksi, että on jokin asia, johon ei olla tyytyväisiä ja jonka halutaan muuttuvan. Muutokseen halutaan vaikuttaa yhdessä niiden kanssa, joilla on samanlaisia tavoitteita. Järjestäytyneet vaikuttamisen muoto on useimmiten tehokkaampaa kuin järjestäytymätön sohiminen sinne tänne ilman perusteltuja taustatietoja.

Useimmiten järjestön tehtävä on pitää huolta jonkin ryhmän asioista ja oikeuksista yhteiskunnassa. Tässä tehtävässä vaikuttamistyö on keskiössä. Vaikuttaminen on monessa järjestössä perustyötä. Aina ei välttämättä tiedosteta, että se, miten järjestöstä viestitään on juuri sitä vaikuttamistyötä, jolla tuodaan toimintaa esiin niille, joiden toimintatapoihin ja asenteisiin halutaan muutosta.

Järjestöjen kannattaa vaikuttaa asioihin sillä tasolla, jolla niistä päätetään. Jos tavoitteena on vaikuttaa lainsäädäntöön, valtakunnallinen toimija on ilman muuta oikea taho asian toteuttamiseen. On kuitenkin monia asioita, joihin kannattaa vaikuttaa myös paikallisella tasolla. Järjestöjen tavoitteet kunta- ja aluevaaleissa on tuotava julki paikallisesti ja mahdollisimman tehokkaasti. Tässä kohtaa järjestöjen yhteinen kampanjointi ja Vatesin hallituksen jäsenen, **Riitta Työläjärven** kolumnissaan (s. 15) painottama laajapohjainen yhteistyö on tehokasta. Saman asian julkittu monelta taholta tuottaa parhaita tuloksia.

Järjestöjen toimintaympäristö on muutoksessa, ehkä eniten juuri aluetasolla. Muutosten ajureina ovat valtakunnalliset laajat rakennemuutokset. Vates-säätiön toimintakentällä näitä rakenteisiin meneviä muutoksia ovat erityisesti pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käynnistyminen, työllisyyden kuntakokeilut, TE-palveluiden siirtyminen kuntiin, hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen, useat osatyökykyisten henkilöiden sosiaaliturvaan liittyvät muutokset ja Työkanava Oy:n perustaminen. Työkanava Oy:stä kirjoittaa säätiön hallituksen jäsen **Mikko Räsänen** kolumnissaan (s. 10).

Järjestöjen alueellinen yhteistyö korostuu, kun halutaan tuoda esiin ne järjestötoimijoiden hyvät toimintamallit, joiden halutaan säilyvän ja kehittyvän uusissa rakenteissa ja kun halutaan tehdä yhteistyötä mahdollisten uusien toimijoiden kanssa. On hyvä, että halukkuus tuodaan julki. Vielä parempi on, jos omassa vaikuttamistyössä on esittää ratkaisumalleja, joiden myötä yhteistä toimintaa kehitetään tehokkaampaan, tuottavampaan ja vaikuttavampaan suuntaan. Ehdotus työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten toimintamalliksi on yksi esimerkki vaikuttavasta järjestöyhteistyöstä. Ehdotuksen yksi perusta on Suomeen perustettava yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus, jonka toteuttamiskonsortiossa on joukko vahvoja järjestötoimijoita. Näiden toimijoiden verkostoissa tieto ja käytäntö uudistuksista tulee leviämään ja juurtumaan tehokkaasti, kun vain haluamme nähdä muutosten mahdollisuudet. ✕

Jaana Pakarinen
Toimitusjohtaja, Vates-säätiö sr

JONI ULMANEN

KYVYIT käyttöön

Kyvyt käyttöön on osatyökykyisten työllistymisen erikoislehti, jonka tavoite on edistää vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden työllistymistä, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Lehti on ilmestynyt vuodesta 1997 lähtien.

Päätoimittaja:
Jaana Pakarinen

Toimitussihteeri:
Annemaria Ojanperä
p. 044 794 5845
annemaria.ojanpera@vates.fi
ISSN 2242-6043 (painettu)
ISSN 2242-6051 (verkkolehti)

Vates säätiö sr

Julkaisija:
Vates-säätiö sr
PL 40, 00621 Helsinki
Oltermannintie 8, 00620 Helsinki

vates-saatio@vates.fi

www.vates.fi
f @vatessaatio
i @vatessaatio
t @kyvytkayttoon
#kyvytkayttoon

Painos: 5 600 kpl

Painopaikka:
Savon Kirjapaino
Paperi: 90 g LumiSilk,
kansi 170 g LumiSilk

Lehden ulkoasu ja taitto:
Seppo Alanko
Tmi Riimunkantaja
Kansikuva: Laura Maunu

Tulihan lehti oikealle henkilölle ja osoitteeseen? Haluatko tilata tai perua lehden?

OTA YHTEYTTÄ!

Marianne Pentikäinen
p. 044 743 1929
marianne.pentikainen@vates.fi

Ihannetyössä monista diagnooseista huolimatta	4	Järjestöt työllisyyden kuntakokeilussa	16
Ehdotus työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten toimintamalliksi julkistettiin Ilona-hankkeessa	8	Keskustelua ruuasta, hyvinvoinnista ja työllistymisten edellytyksistä	18
Valtion erityistehtäväyhtiön pitää keskittyä osatyökykyisiin	10	Verkkovalmennuksella ja tuetulla työkokeilulla kohti koulutusta ja työtä	20
Vaikuttamistyötä ja kehittämistä 28 vuotta	11	Vatesin lausunnot	21
		Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma askel oikeaan suuntaan – Nyt tarvitaan konkreettisia tekoja	22
		YK:n vammaissopimuksen konkretisoituminen vaatii vielä työtä	23
		Syysverteiset aluetoiminnasta!	24
		Tutkimuksia ja selvityksiä	26
Järjestömaailmasta löytyi intohimo vaikuttamiseen	12	Ajassa	28
Näkyvässä parempia työkykypalveluita	15	Julkaisuja	30
		Info	31

Tutkimukset, lääkitys, terapia ja vertaistuki ovat auttaneet Anna-Reeta Pakarista eteenpäin

Ihannetyössä

monista diagnooseista huolimatta

Anna-Reeta Pakarinen ehti saada useita masennusdiagnooseja, ennen kuin hänellä todettiin Aspergerin oireyhtymä ja myöhemmin ADHD. Myös muita diagnooseja tuli, mutta yksi punainen lanka kulki läpi moninaisia haasteita sisältäneiden vuosien: hoitotyö tuntui omalta alalta, ja Pakarinen viis veisasi työkyvyttömyyseläkkeelle sysimisestä. Hän nauttii lähihoitajan työstä kotihoidossa, ja opiskelee myös toiseen unelma-ammattiinsa, sairaanhoitajaksi.

Anna-Reeta Pakarisella diagnosoitiin masennus ensimmäistä kertaa alakouluikäisenä. Syyksi nimettiin vanhempien ero, sitten Ouluun muuttaminen, seuraavalla kerralla teini-ikä. Hän ei vuosiin osannut epäillä, että oireilun taustalla voisi olla muutakin kuin masennus.

Pudasjärveltä Pohjois-Pohjanmaalta kotoisin oleva perheensä esikoinen tunti jo lapsena olevansa jotenkin erilainen kuin muut. Leikeissä hän otti aina äidin roolin, hän oli tapaturmaltis ja ystäväystyminen oli hankalaa.

– 12 vuotta kestänyt koulukiusaaminen ei ainakaan helpottanut masennuksia. En juuri saanut perheeltäni tukea tähän asiaan, hän kertoo.

Pakarinen opiskeli lähihoitajaksi Oulussa ja valmistui vuonna 2012. Hän muutti takaisin kotipaikkakunnalleen.

Hän sai heti työpaikan vanhainkodissa, mutta paloi loppuun noin vuodessa. Tämän seurauksena puhkesi kaksisuuntainen mielialahäiriö.

Erään seikan hän muistaa hyvin opiskelua ajoilta, vaikka se on muuten päässä sumuinen ajanjakso.

– Olin alkanut epäillä itselläni autismikirjon oireita, ja tein yhden opintoihin liittyvän työni Aspergerin oireyhtymästä, joka kuuluu autismikirjoon. Sain siitä vahvan kiitettävän. Käytin kuvailuissa paljon omia piirteitäni, vaikka merkitsinkin lähteiksi erilaisia teoksia, Pakarinen muistelee.

Aspergerin oireyhtymälle sopivia ammatteja?

Olo oli niin keho, että Pakarinen päätyi pakkohoitoon. Sen jälkeen häntä alettiin ensimmäisen kerran kunnolla tutkia. Hän sai aluksi diagnoosin Aspergerin oireyhtymästä. Elettiin vuotta 2014. Pakarinen kävi työnantajan ja työterveyden kanssa kolmikantaneuvotteluita, mutta ratkaisua työssä jatkamiseksi ei löytynyt.

– Työterveyslääkäri totesi, että minun olisi paras vaihtaa alaa ja tehdä jotain autismikirjon ihmiselle sopivampaa työtä. Mitä, se ei selvinnyt.

Pakarinen selvitteli itse, millaista työtä autismikirjon ihmiset oikein tekevät, ja kirjo oli todella laaja. Vuonna

2015 hän haki ja pääsi opiskelemaan energiatekniikkaa ammattikorkeakouluun – tekniikan ala oli yksi monista, jotka hän bongasi vaihtoehdoista.

Samana vuonna hän aloitti kuntoutuspsykoterapian. Hän joutui kuitenkin lopettamaan opinnot manian ja masennuksen takia seuraavana keväänä.

– Pääsin parin kuukauden jaksolle Oulun yliopistollisen sairaalan päiväpsykiatriselle osastolle, jossa käytiin keskusteluja 8 tuntia päivässä. Siellä minulla diagnosoitiin uudelleen Aspergerin oireyhtymä, ja sen lisäksi paniikkihäiriö, posttraumaattinen stressihäiriö ja sekamuotoiset persoonallisuushäiriöt. Tuo jakso oli rankka, mutta hyödyllinen.

– Toipumiseni kannalta tärkein diagnoosini oli kuitenkin kaksisuuntainen mielialahäiriö. Minulla oli siis todettu muutama vuosi aiemmin mania- ja masennusjakso, mutta lopullinen diagnoosi edellyttää kahta tällaista jaksoa. Nyt diagnoosi vahvistettiin, Anna-Reeta Pakarinen kertoo.

Ei lukihäiriö, vaan ADHD

Pakarinen sai lääkityksen kaksisuuntainen mielialahäiriöön ja elämä alkoi rullata paremmin.

– Diagnoosin myötä oli helpompi löytää keinoja oireiden hallinnassa pitämiseen, kuten säännöllinen elämänrytmi ja päihitteettömyys. Omilla valinnoilla voi vaikuttaa paljon oloonsa, hän sanoo.

Myös migreenin takia on syytä huolehtia jaksamisesta ja elämän säännöllisyydestä.

Seuraava diagnoosi odotti oven takana: neuropsykiatrin mukaan ADHD-eli aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriön piirteet näkyivät naisessa selvästi. ADHD selitti sen, miksi Pakarisen oli ollut vaikea keskittyä lukemaan. Itse hän oli epäillyt lukihäiriötä.

Nuori nainen uskoi voivansa palata hoitotyöhön, mutta työkykyarviojakson jälkeen hän sai työkyvyttömyyseläkepaperit. Ne hän heitti roskeen. Kaipuu hoitotyöhön oli edelleen suuri.

– Peruskoulussa en osannut ajatella itselleni sopivaa ammattia, mutta opin-

Anna-Reeta Pakarinen toimii vertaistukiohjaajana ja kokemusasiantuntijana mm. ADHD-liitossa ja Autismlitossa. Halu auttaa muita on suuri paitsi työelämässä, myös vapaaehtoistyössä. Toiminnasta saa paljon itselleenkin.

to-ohjaaja ehdotti minulle hoitoalaa. Hän oli niin oikeassa! Mitään muuta alaa en pysty kuvittelemaan, vaikka olen käynyt läpi kymmeniä vaihtoehtoja, Anna-Reeta Pakarinen sanoo.

**Työelämässä
jatkaminen ei ole
ollut itsestään
selvää, mutta
töitä
Anna-Reeta
Pakarinen on
halunnut sitkeästi
tehdä, vaikka
sitten
osa-aikaisesti.**

Kotihoito on ihannetyöni

Muutama vuosi sitten Pakarinen työskenteli kehitysvammaisten palvelukodissa. Hän pärjasi hyvin asiakkaiden kanssa, mutta kaikki työtoverit eivät siitä pitäneet. Työyhteisössä toimiminen tuli vaikeaksi ja hän lopetti työn.

– Sen jälkeen siirryin kotihoitoon ja koin heti, että se sopii minulle loistavasti. Saan tehdä töitä pääasiassa yksin, minulla on selkeä lista tehtävistä ja siitä, paljonko käynteihin asiakkaiden luona on aikaa jne. Nautin hoitotilanteista!

Pakarinen on kouluttautunut RAI-vastaavaksi. RAI-järjestelmällä mitataan asiakkaiden palvelutarpeita ja toimintakykyä. Sillä kartoitetaan selviytymiseen liittyviä asioita, kuten muistia ja selviytymistä arkitoimista. Tämä arvio toimii perustana, kun asiakkaalle hoito- tai palvelusuunnitelmaa.

Ei vielä halua työkyvyttömyyseläkkeelle

Työelämässä jatkaminen ei ole ollut itsestään selvää, mutta töitä Anna-Reeta

Pakarinen on halunnut sitkeästi tehdä, vaikka sitten osa-aikaisesti.

– Minulla on ikäviä kokemuksia TE-toimiston kanssa siitä, että järjestelmämme ei tunnista osatyökykyisyyttä. Eräs virkailija pommitti minua pitkään, kun olin osa-aikatyössä. Hän uhkaili karenssilla, vaikka minulla oli lausuntoja siitä, että en kykene koko-aikatyöhön. Vaihtoehtona olisi sitten työttömyys tai eläke, mutta osa-aikatyö vaikutti olevan jotain, mitä ei voi hyväksyä, Pakarinen tuhahtaa.

Kotihoitotyö on yhä mielekästä, ja Pakarinen on saanut vakituisen toimen. Vuoden 2021 alussa hän alkoi opiskella myös sairaanhoitajaksi. Koska hänellä on hiljattain pahentunut lonkkavika, hänelle suositeltiin kotihoitoa kevyempää työtä. Myös migreeni oli pahentunut. Tällä hetkellä hän opiskelee ja tekee 75-prosenttista työviikkoa.

Migreenin takia hän ei tee yövuoroja ja työskentelee enimmäkseen aamuvuoroissa.

Pakarinen haki kuntoutustukea sekä lonkkavian että migreenin perusteella,

Kaksisuuntainen mielialahäiriö

Kaksisuuntaisessa mielialahäiriössä esiintyy masennusjaksoja, kohonneita mielialan jaksoja (mania) ja niiden yhdistelmiä. Jaksoissa hallitsee usein joko maanisuus tai masentuneisuus. Ihminen voi olla jaksojen välillä oireeton. Jos molempia oireita on yhden jakson aikana, puhutaan sekamuotoisesta sairausjaksosta.

Mielialojen vaihtelua ei välttämättä tunnisteta, jolloin henkilö voi saada masennusdiagnoosin.

Runsas päihteidenkäyttö voi voimistaa molempia oireita, masennusta ja maanisuutta. Kaksisuuntaista mielialahäiriötä ei voi parantaa, mutta psykososiaaliset ja psykologiset hoitomuodot, kuten psykoterapia, voivat tukea sopeutumista omaan tilanteeseen.

Tutkimusten mukaan kaksisuuntaiseen mielialahäiriöön liittyy työkyvyttömyyttä. Työkyvyttömyyden syinä ovat esimerkiksi työhistorian katkonaisuus, sosiaaliset ongelmat työpaikalla ja myös heikko unen laatu. Työkykyä voivat laskea myös kognitiiviset (oppimisen) vaikeudet. Työterveyshuollossa on mahdollista selvittää syitä työkyvyn heikentymiselle ja etsiä keinoja, joilla henkilö voi selviytyä työssään kaksisuuntaisen mielialahäiriön oireilusta huolimatta. Tutkimuksissa etsitään vahvuuksia, joita hyödynnetään, kun pohditaan työhönpaluuta tai uudelleen kouluttautumista tai työkokeilua kuntoutusmuotona.

Lähteet: Mieli ry, Käypä hoito -suositukset/Duodecim, Mielenterveystalo

mutta on saanut jo neljältä taholta hylkäävän päätöksen. Päätösten mukaan hänen kuuluisi jäädä eläkkeelle.

– Harmittaa, että en saa muiden diagnoosieni takia (mm. Asperger) kuntoutustukea, jotta voisin opiskella rauhassa. Minulla on kuitenkin useita lääkärintlausuntoja, joissa suositellaan opintojen jatkamista, koska hyödyn siitä.

Kokemustoiminnan kautta saa paljon itsekin

ADHD:staan Anna-Reeta Pakarinen on kertonut aina työtovereilleen. Kaksisuuntaisesta mielialahäiriöstä ja Aspergerista hän ei välttämättä puhu, niitä kohtaan on yhä ennakkoluuloja.

Nykyisen kihlattunsa hän tapasi jo lähiohitoajaopintojen aikana, ja kaveruus syveni suhteeksi. Hän on miehen neljän lapsen äitipuoli. Lapset ovat jo aikuistuneet eivätkä asu pariskunnan luona.

Suhteet lapsuuden perheeseen ovat naisella melko etäiset, pikkuväljen kanssa välit ovat läheisimmät. Hänen on ollut hyvin vaikea pitää puoliaan lapsena ja on yhä, jos joku arvostelee tai syyllistää häntä. Dialektisen käyttäytymisterapian ansiosta hän on oppinut sanomaan mielipiteensä rakentavasti.

Pakarinen on hakenut tietoa ja löytänyt yhdistyksiä, joiden kautta hän saa mm. vertaistukea sairauksien ja oireyhtymien kanssa pärjäämiseksi. Hän on ADHD-liiton, Autismiliiton, Suomen Migreeniyhdistyksen ja Mielenterveyden keskusliiton jäsen. Hän haluaa tukea myös muita.

– Olen käynyt vertaistukiohjajakoulutuksia ja suorittanut myös kokemusasiantuntijakoulutuksia. Käyn puhumassa mm. opettajille siitä, milaista on, kun on ADHD tai autismikirjon piirteitä. Myös Mielenterveyden keskusliitolla toimin kokemusasiantuntijana.

Pakarinen on ollut myös kehittämässä ADHD tuntuu -peliä, jonka avulla voi saada jonkinlaisen käsityksen siitä, miten ihminen itse kokee ADHD-oireet.

– Tällaiset pelit ovat erinomai-

Diana-koira oli Anna-Reetan kanssa kaverikoirana seitsemän vuotta. Kaverikoira toiminnalla pyritään tuomaan iloa ihmisille, jotka eivät voi pitää omaa koiraan. Kaverikoiran kanssa voi vieraila esimerkiksi kouluissa tai laitoksissa vanhusten tai kehitysvammaisten henkilöiden luona.

sia, koska niistä moni oppii varmasti enemmän kuin vaikka lukemalla. Jos useammalla olisi aavistuskaan, miltä esimerkiksi juuri ADHD ihmisestä itsestä tuntuu, ymmärrys voisi kasvaa, Pakarinen toteaa. 🌟

Ehdotus työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten toimintamalliksi

julkistettiin Ilona-hankkeessa

Toimintamalli on yksi keino osatyökykyisten henkilöiden työllistämiseksi. Mallia valmisteltiin yhteistyössä hallituksen yhteiskunnallisten yritysten strategian ja siihen kuuluvan osaamiskeskuksen kanssa. Mallin lisäksi Ilona-hankkeessa kerätty eurooppalainen vertailuaineisto ja osahankkeissa pilotoidut menetelmät tulevat hyvään käyttöön osaamiskeskuksen toimintaa käynnistettäessä.

Yhteiskunnallisten yritysten kehittäminen on yksi keino edistää Suomen hallituksen asettamaa työllisyystavoitetta. 22. syyskuuta julkaisussa artikkelikokoelmassa esitellään

ehdotus työhön integroivan yhteiskunnallisen yrittäjyyden Suomen malliksi. Malli on koostettu ESR-rahoitteisessa Ilona – sosiaalinen yrittäjyys väylänä mielekkääseen työhön -hankkees-

sa (2018–2021), jonka toteuttivat Silta-Valmennusyhdistys yhdessä Vates-säätiön, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen, Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Työllisyysasteen nostaminen edellyttää osatyökykyisten työllistymistä nykyistä laajemmin. Yhteiskunnallisten yritysten kehittäminen on yksi keino tavoitteen saavuttamiseksi. Keväällä 2021 hallitus julkaisi ensimmäisen yhteiskunnallisten yritysten strategian, jonka tavoitteena on vahvistaa yhteiskunnallisten yritysten toimintaedellytyksiä, lisätä yritysten määrää sekä kehittää osaamista.

Strategiaa valmisteltiin rinnakkain Ilona-hankkeen kanssa, jonka tavoitteena oli löytää Suomeen soveltuva malli yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä, jolla edistettäisiin osatyökykyisten ja muiden heikossa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden työllistymistä. Strategiaan kuuluu yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus.

Ehdotus mallista julkistettiin Ilona-hankkeen päätösseminaarissa. Malli on osa artikkelikokoelmaa *Yhteiskunnalliset yritykset Suomessa. Malli osatyökykyisten henkilöiden työllistämiseen*.

Toimintamalliehdotuksessa osaamiskeskus keskiössä – keskuksen perustaminen julkaistiin lokakuussa

Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi lokakuun alussa kolme miljoonaa euroa valtionavustusta valtakunnallisen yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen perustamiseksi. Hallitus päätti osaamiskeskuksen perustamisesta puoliväliriihessään keväällä. Osaamiskeskuksen toteuttaa kuusi organisaatiota, jotka ovat jo ennestään vahvoja verkostojohtajia ja -osaajia:

hanketta koordinoi Yhteiskunnallisten yritysten liitto Arvo ry ja mukana ovat Vates-säätiö sr, Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy, Kuntoutussäätiö sr, Osuustoimintakeskus Pellervo ry ja Silta-Valmennusyhdistys ry.

Osaamiskeskus kytkettiin osaksi Ilona-mallissa kehitettyä toimintamallia työhön integroivasta yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä.

– Osaamiskeskus luo edellytyksiä tärkeää yhteiskunnallista tehtävää toteuttavien välityömarkkinatoimijoiden kasvulle ja menestykselle. Samalla avataan ovia myös uusille yhteiskunnallisille yrityksille, jotka luovat työpaikkoja vammaisille, pitkäaikaissairaille ja osatyökykyisille henkilöille, kehittämisspällikkö **Jukka Lindberg** Vatesista sanoo.

Vatesin vastuulla osaamiskeskuksessa on sidosryhmäyhteistyö, jolla on vahva kytkös kaikkiin muihinkin toimintoihin. Lisäksi säätiö osallistuu osatyökykyisten työllistämisen ja viestinnän työpaketien toteutukseen.

Osaamiskeskuksen osallistuminen on luonnollinen jatko Vates-säätiön työlle Ilona-hankkeessa. Hankkeessa muotoiltu työhön integroivien yritysten toimintamalli, siinä kerätty laaja eurooppalainen vertailuaineisto ja osahankkeissa pilotoidut menetelmät tulevat hyvään käyttöön osaamiskeskuksen toimintaa käynnistettäessä.

Jatkossa verkostojen merkitys vain korostuu.

– Vatesin koordinoima välityömarkkinoiden yhteistyöryhmä on vahva pohja työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten verkoston kokoamiselle. Vatesin vahvat kansainväliset verkostot tuovat arvokasta tietoa ja näkemystä myös osaamiskeskuksen toimintaan, Lindberg toteaa. 🌐

Koko malli, joka sisältää myös ehdotukset toteutustavoista, löytyy *Yhteiskunnalliset yritykset Suomessa. Malli osatyökykyisten henkilöiden työllistämiseen* -julkaisun sivuilta 184-185. Artikkelikokoelma on luettavissa digitaalisena Diakonia-ammattikorkeakoulun Työelämä-julkaisusarjassa osoitteessa bit.ly/yht_kunn_yritykset_toimintamalli.

Painettua versiota voi tilata osoitteesta julkaisutilaukset@diak.fi

Mallissa ehdotettavat toimet

- Täsmennetään yhteiskunnallisten yritysten strategiaa ja toimintasuunnitelmaa työhön integroiville yhteiskunnallisille yrityksille.
- Rakennetaan osaamiskeskukseen ohjaus-, neuvonta-, hautomo- ja koulutuspalvelut työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten elinkaaren eri vaiheisiin.
- Kootaan yhteiskunnallisille yrityksille sopivien rahoitusmahdollisuuksien ja -instrumenttien vahva osaaminen osaamiskeskukseen. Luodaan neuvonta- ja tukipalvelut, jotka yhdistävät edellä mainitut ja työllistämisen tuen rahoitusmallit.
- Vahvistetaan Yhteiskunnallinen Yritys -merkin tunnettuutta. Selvitetään työhön integroiville yhteiskunnallisille yrityksille soveltuvan oman merkin tai sertifikaatin mahdollisuuksia.
- Rakennetaan työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten verkosto osaamiskeskuksen yhteyteen.
- Vahvistetaan ja resursoidaan Yhteiskunnallisten yritysten tutkimusverkosto FinSERNiä.
- Lisätään yhteiskunnallisen yrittämisen opetusta ja tutkimusta korkeakouluissa.
- Perustetaan yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden professuuri.

Valtion erityistehtäväyhtiön

pitää keskittyä osatyökykyisiin

Suomeen perustetaan Ruotsin esimerkin mukaisesti valtio-omisteinen erityistehtäväyhtiö työllistämään osatyökykyisiä. Pidän tärkeänä, että Suomi ottaa oppia Ruotsin onnistumisista ja virheistä. Uuden yhtiön on työllistettävä nimenomaan ja vain osatyökykyisiä.

Työkanava Oy on jo rekisteröity kaupparekisteriin, mutta sen toiminnan yksityiskohtien suunnittelu on yhä työn alla. Yhtiön tehtäväksi tulee edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten työstä-työhön siirtymiä edelleen avoimille työmarkkinoille. Tämän tarkoituksen toteutumisessa Vatesilla ja sen taustayhteisöillä on valvottavanaan jäsenistönsä etu niin sääntelyn kirjoittamisessa kuin tulevan toimeenpanon arvioinnissa.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli jo lausuntokierroksella ja TEM saikin yli sata sitä koskenutta lausuntoa. Uuden toimintamallin istuttaminen olemassa olevien toimintojen keskelle ei ole ongelmattonta, mihin useat lausunnon antaneet kiinnittivät huomiota: mm. Vates totesi, että esitys oli keskeneräinen. Sen toiminnan ydin sekä suhde olemassa oleviin ja tuleviin toimenpiteisiin ja toimijoihin olivat epäselvät. Tästä aiheesta on entinen työministeri Jari Lindström kirjoittanut omaan tyyliinsä blogissaan *Välittää vai säilyttää* (18.9.2021, bit.ly/lindstrom_blogi).

Ruotsissa vastaavassa tarkoituksessa Samhall Ab on toiminut jo yli 40 vuotta ja sen onnistumisista ja epäonnistumisista kannattaa ottaa oppia. Samhall työllistää yli 25 000 henkeä ja on Ruotsin suurin työnantaja. Ruotsissa on herättänyt keskustelua kysymys, työllistääkö Samhall niitä, jotka eniten tarvitsevat apua vai mieluummin niitä, joiden avulla se paremmin pärjää kilpailluilla markkinoilla. SVT teki keväällä aiheesta keskustelua herättäneen dokumentin *För Svag för Samhall* (bit.ly/svt_samhall).

Tavoitteena on, että yhtiö työllistäisi tuhat henkilöä. Vertailun vuoksi palkkatuella työllistettyjä on tänä vuonna ollut jatkuvasti yli 25 000. On tärkeätä, ettei yhtiöstä tule vain uutta toimenpidettä kaikille vaikeasti työllistyville, vaan että sen toiminta keskittyy nimenomaan osatyökykyisten avoimille työmarkkinoille pääsyn edistämiseen. Uudella yhtiöllä on siihen paremmat mahdollisuudet kuin lukuisilla osatyökykyisten työllisyteen suunnatuilla suppeammilla määräraikaisilla hankkeilla.

Lopuksi: Koronapandemia on muuttanut työmarkkinoita pysyvästi. Se on vähentänyt työpaikkojen määrää monissa tehtävissä, mutta lisännyt toisissa. Useiden työtehtävien sisältö on muuttunut ainakin osittain. Pakkosopeutuminen liikkumis- ja tapaamisrajoituksiin on lisännyt työelämän digitalisaatiota. Vaikka koronarajoituksia nyt poistetaan, emme palaa samaan elämään, jossa olimme ennen koronaa. 🚫

Mikko Räsänen

Asiantuntija, Työvoima- ja maahanmuuttopolitiikka, Elinkeinoelämän keskusliitto Vates-säätiön hallituksen jäsen

VAIKUTTAMISTYÖTÄ

ja kehittämistä 28 vuotta

Keuhkovammaliiton Vajaakuntoisten työllistämisyksikön aloitteesta alkunsa saaneesta Vates-säätiöstä on 28 toimintavuotensa aikana kasvanut arvostettu valtakunnallinen toimija.

Yhteistyöverkostomme ovat laajat ja olemme haluttu yhteistyökumppani – myös valtakunnallisella tasolla. Säätiön vaikuttavuus ja asiantuntijuus ovat kasvaneet, mikä näkyy mm. eduskunnan valiokunnille annettujen lausuntojen määrässä.

Säätiö perustettiin, koska tarvittiin organisaatio, jonka kohderyhminä olisivat kaikki erityisryhmät ja kehittämistyön kohteina kaikki työllistämisen keinot. Toiminta alkoi vuonna 1993 ja perustajayhteisöjä oli 19. Nykyään taustavoimanamme on 46 organisaatiota, mm. valtakunnallisia vammaisjärjestöjä, niiden alueellisia yhdistyksiä, erityishuollon kuntayhtymiä ja työllistämispalveluita tuottavia toimijoita.

Tavoitteemme toteutumiseksi kehitämme työllistämisen menetelmiä, teemme vaikuttamistyötä ja jaamme asiantuntemustamme. Yhteistyö on tiivistä mm. taustayhteisöjemme ja muiden järjestöjen, viranomaisten sekä ministeriöiden kanssa. Haemme aktiivisesti myös uusia yhteistyökumppaneita. Toimintamme ytimessä on myös aluetoiminta, hanketyö ja viestintä.

Olemme edelleen ainoa valtakunnallinen järjestö, joka keskittyy mo-

nimuotoisen työelämän edistämiseen osatyökykyisille henkilöille.

Uusia menetelmiä helpottamaan osatyökykyisten työllistymistä

Toimintansa alkuvuosina Vates toi Suomeen mm. Klubitalo-mallin, tuetun työllistymisen menetelmän ja myöhemmin kansainvälisen Job Shadow Day -tapahtuman.

Säätiö on ollut mukana kehittämässä sosiaalisia yrityksiä ja osallistunut asiantuntijana sosiaalisten yritysten lain valmisteluun. Tällä hetkellä toteutamme työ- ja elinkeinoministeriön perustamaa yhteiskunnallisten yrityksen osaamiskeskusta yhdessä hankekumppaneiden kanssa. Olemme myös mukana asiantuntijoina valmistelemissa Työkanava Oy:tä.

Valtakunnallista vaikuttamistyötä

Toimimme kärkihankkeissa, valtakunnallisissa työryhmissä, eri hankkeiden ohjausryhmissä ja meitä kuullaan eduskunnan valiokunnissa. Otamme aktiivisesti kantaa valmisteilla oleviin lakiuudistuksiin ja huomioimme lausunnoissa myös taustayhteisöjemme kannat. Lisäksi meiltä pyydetään taustaselvityksiä.

Säätiöstä onkin kehkeytynyt valtakunnallinen vaikuttaja, kuten perustajayhteisöjen ajatuksena oli säätiötä perustettaessa. 🚫

Järjestömaailmasta löytyi

intohimo vaikuttamiseen

Monipuolinen järjestö- ja vaikuttamistyö auttoi Jaana Tiiriä, 25, fokuoimaan mielenkiintonsa kohteita tulevaisuuden työelämää varten. Työuran alkuvaiheessa intohimo vaikuttamiseen vei Tiirin vapaa-ajan. Tänä päivänä tilaa jää työn lisäksi myös harrastuksille.

Tiiri on tehnyt elämänsä aikana vapaaehtois- ja vaikuttamistyötä monessa eri organisaatiossa. Tällä hetkellä Tiiri toimii AMC-yhdistyksen puheenjohtajana ja tekee töitä vammaisten tyttöjen ja naisten oikeuksia ja vertaisuutta tukevassa Veera-hankkeessa projektisuunnittelijana.

– Veera-hankkeessa työskentelee minun lisäksi projektipäällikkö. Toimimme Rusetti ry:n alaisena ja olemme kolmivuotisen hankkeen puolella välissä. Olen pienestä saakka ollut vammaisjärjestöjen toiminnan piirissä, myös siitä syystä, että vanhempani ovat olleet perustamassa AMC-yhdistystä. Tästä lähtökohdasta on ollut selkeää, että olen jo teininä alkanut tekemään järjestötyötä myös itse.

Tiirin vaikuttamispolun ensimmäinen toimi oli Invalidiliiton Harvinaiset-yksikön Harava-lehden

nuorisopalstan pitäjänä. Silloin Tiirin mielenkiinnon kohteet fokuoituivat.

– Tiesin jo silloin omaan elämäniinkin peilaten, että jotain tarvitsee tehdä. Varmasti monella vammaisaktivistilla ensimmäiset tarkoitusperät ovat henkilökohtaisia, ja tekemisen kautta avautuu vaikuttamisen maailma. Sitä kautta sain jäsennehtyä omia ajatuksiani vammaisuudesta ja yhteiskunnasta sen ympärillä, Tiiri toteaa.

Opintojen suunnanmuutos käänteentekevä hetki työuralla

Tiirin järjestö- ja vaikuttamistyön lista vammaisten lasten ja nuorten osallisuuden ympärillä on pitkä. Hän on esimerkiksi toiminut Invalidiliiton nuorisotyöryhmän Inton puheenjohtajana sekä ollut Suomen nuorisotalan kattojärjestö Allianssissa neljän vuoden ajan. Silloin Tiirin kiinnostus heräsi sellaista vaikuttamistyötä kohtaan, joka todella motivoi.

– Minua kiinnostavat paljon vammaisten ihmisten seksuaalioikeudet, mikä on johtanut siihen, että olen tehnyt töitä Väestöliitossa sekä ollut perustamassa Väestöliiton nuorisotyöryhmää.

Tiiri on muun muassa ollut järjestämässä viimeisten viiden vuoden ajan Helsingin Pridelle vammaisblokkia sekä tehnyt töitä vammaisten sateenkaari-ihmisten oikeuksien edistämiseksi ihan ruohonjuuritasolta vaikuttamistasolle.

– Näistä intresseistä ensinnäkin poiki se, että lähdin opiskelemaan sosionomiksi. Se oli mielenkiintoinen tarina myös itsessään. Maalta tulevana en osannut kuvitellakaan, mitä kaikkia vaihtoehtoja opiskelualoilla on, koska niitä on niin törkeästi. En edelleenkään tiedä, mitä kaikkea Suomessa voi opiskella. Sen miettimiseen kannattaa käyttää aikaa, Tiiri pohtii.

– Ajattelin lukion jälkeen, että haluan opiskelemaan valtiotieteitä, mutta en päässyt sisään. Muutin kuitenkin puolisoni kanssa Helsinkiin

ja olin vuoden kansanopistossa, jossa tein avoimeen yliopistoon sosiologian ja yhteiskuntapolitiikan perusopinnot. Siellä opintojen aikana aloin kyseenalaistaa, että mitä kohti haluan mennä. Kansanopistossa opettajani kysyi minulta, että: ”Jaana, mihin sinä tässä vaiheessa yliopistokoulutusta tarvitset?” Ja tulin itsekin tulokseen, että en mihinkään. Päädyin siis ammattikorkeakouluun opiskelemaan sosionomiksi ja valmistuin vuosi sitten marraskuussa.

Tiiri on havainnut, että urasuunnittelussa kysytään usein, mikä ihmisiä kiinnostaa, eikä esimerkiksi sitä, minkä eteen haluaa tehdä töitä.

– Työelämä on tekemistä, eikä siinä enää riitä se, että kiinnostaako jokin teema. Sillä, kun muotoilin kysymyksen itselleni toisin, on ollut merkittävä

”Minua kiinnostavat erityisesti moniperustaiseen syrjintään liittyvät kysymykset. Niiden parissa on ilo työskennellä.”

vaikutus tulevan työurani kannalta. Kun työpolku lähti vaikuttamisesta ja siitä tuli ammatti, kiinnostukseni kohteet fokusoituivat entistä paremmin. Nykyään minua kiinnostavat erityisesti moniperustaiseen syrjintään liittyvät kysymykset, ja niiden parissa on ilo työskennellä!

Vammaisuus kategorisoi

Tiirillä on harvinainen niveljäykistymä (AMC), joka on synnynnäinen vamma. Tiiri pohtii niveljäykistymän vaikutusta työuraansa sekä sitä, ettei ole kokenut asiantuntijuutta ilman vammaiskontekstia.

– Työllistyminen on aina jännittävä. Kyllä se jostain kertoo, että minulla ei varsinaisesti ole ollut mitään sellaista työpaikkaa, joka ei jollain tavalla olisi liittynyt vammaisuuteen. Toki siihen vaikuttavat myös henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteeni ja on aika selvää, että se on tämä maailma. Olisi kiinnostavaa nähdä jokin toinen todellisuus: millainen oma työelämä olisi, jos ei olisi vammainen.

Tiiri jatkaa, että kyse ei ole pelkästään vammaisten ihmisten haasteesta.

– Muihinkin vähemmistöihin kuuluvien ihmisten näkökulmat typiste-

tään koskemaan pelkästään sitä osaa vähemmistöä, johon itse kuuluu. Esimerkiksi maahanmuuttajapolitiikka on aina maahanmuuttajapolitiikka, vammaisen poliitikko on aina vammaisen poliitikko. Ulkopuolinen näkemys on, etteivät henkilöt pysty eivätkä halua puhua muista asioista. Voi olla, että puhutaan muistakin asioista, mutta asiantuntijuutta ei tunnusteta.

Tiirin mukaan tietotyön murros on vaikuttanut paljon siihen, että suorittavan työn osuus tehdystä työstä on laskenut.

– Esimerkiksi kampaajan ammatitaitoa arvioidaan lopputuloksen kannalta. Jos on vammaisen kampaaja, joka tekee hyvää työtä, siihen ei ole mitään sanomista. Mutta tietotyössä ei ole keskiössä se, mitä tehdään, vaan enemmänkin se, kuka saa tunnustusta asiantuntijuudestaan ja kenellä on arvovalta kommentoida erilaisia asioita. Tähän vaikuttaa, kuka ihmisten mielestä vaikuttaa asiantuntijalta. Ulkomuodolla ja ajatuksella siitä, onko joku uskottava asiantuntija, on tosi iso merkitys. Edelleenkin kuva asiantuntijasta ei ole vammaisen ihminen.

Vanhat harrastukset ovat taas osa arkea

Tiirillä on ollut pitkä jakso elämässä, jolloin aikaa ei jäänyt muulle kuin vaikuttamis- ja järjestötyölle kokopäiväisten opintojen lisäksi. Nyt hän on palannut ratsastuksen pariin, jota hän on harrastanut lapsuudessaan kymmenen vuoden ajan.

– Nyt, kun vaikuttamista saa tehdä työkseen, ei samaa hommaa jaksa vapaa-ajalla. Se ei ole inhimillisesti kestävä. On pitänyt miettiä, mitä olen ennen tehnyt vapaa-aikanani, koska onhan minulla sellaista jostakin jaksusta. Olen palannut muiden intohimojeni ääreen; nautin ratsastuksen lisäksi paljon erilaisista elokuvafestareista sekä elävästä musiikista.

– Tulevaisuudessa haluaisin jäädä kehittämään vammaisten naisten työtä ja sen järjestelmällistä merkityksen kasvattamista Suomessa. Myös järjestöjohtaminen olisi kiinnostavaa, Tiiri pohtii. ✨

Näkyvissä parempia työkykypalveluita

Sote-palvelujen, monialaisen kuntoutuksen ja työllisyyden edistämisen kentässä elämme tällä hetkellä erityisen jännittäviä aikoja. Sote-palvelujen järjestämistä vastuut siirtyvät hyvinvointialueille vuonna 2023, työllisyyspalvelut taas kuntien kontrolle vuotta myöhemmin. Saammeko näillä uudistuksilla buustausta yhä tehokkaammille ja paremmin asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaaville palveluille?

Tällä hetkellä työkykyyn liittyvien palvelutarpeiden tunnistaminen tai osavien ja oikea-aikaisten palvelujen tarjoaminen ei sote-palveluissa suju optimaalisesti. Työterveyshuollon ulkopuolelle jää satoja tuhansia työkäisiä, joiden työkykyyn ei osata kiinnittää riittävästi huomiota. Heidän joukossaan on erilaisissa pätkätyösuhteissa työskenteleviä, työttömiä, alustataloudessa toimivia ja pienyrittäjiä. Sairaanhoidon yhteydessä ei heidän työkykynsä arviota osata tai ehditä tehdä. Jos ennaltaehkäiseviä palveluja on tarjolla, osuu painopiste helposti enemmän kansanterveystyöhön (jota sitäkin toki tarvitaan) kuin varsinaiseen työkykyyn ylläpitämiseen ja edistämiseen.

Hyvinvointialueiden aloittaessa työtään meillä on kaikki mahdollisuudet järjestää sinne työkykypalveluihin erikoistuneita moniammatillisia tiimejä. Näissä palveluissa tarvitsemme eri ammattilaisten osaamis- ja kokemusta terveyden, työkykyyn ja psykososiaalisen hyvinvoinnin parantamiseksi. Myös tarvittaessa monialaisen kuntoutuksen palveluihin ohjaamisen pitäisi olla näiden tulevaisuuden sote-keskuksien työkykytiimien perusarkea. Parhaimmillaan järjestöjen ammattilaisia sekä sieltä saatavaa vertaistukea hyödynnetään osana palvelujen kokonaisuutta.

TE-palvelujen siirto kuntien vastuulle avaa sekin uusia ovia. Työkykyongelmia on eri yhteyksissä arvioitu olevan jopa 40–50 prosentilla työttömistä. Katveeseen ja vaille palveluja jääneiden työkykyongelmien merkitys ja haitta korostuu työttömyyden pitkittyessä. Työkykyongelmainen työtön on myös väärän sosiaaliturvalajin piirissä, jos oikeampi apu ja etuus löytyisikin esimerkiksi sairauspäivärahan tai kuntoutusetuuksien puolelta. Yhdenkään työkykyongelmia omaavan työttömän ei pitäisi juuttua pitkäaikaistyöttömyyteen siksi, ettei osaa-va ja oikea-aikaista apua työkykyongelmien ratkaisemiseksi ole saatu.

Mahdollisuuksia parempaan avautuu moneen suuntaan, mutta itsestään asiat eivät edisty. Juuri nyt on tärkeää nostaa näitä teemoja esille, kun valmistaudumme ensimmäisiin aluevaaleihin ja hyvinvointialueet suunnittelevat tulevien tehtäviensä toimeenpanoa. Järjestöjen roolin vahvistaminen muuttuvassa palvelujärjestelmässä edellyttää niiltä itseltään yhteistyöverkostojen ylläpitämistä ja oman osaamisen näkyväksi tekemistä. Horisontissa meille siintää nykyistä parempia työkykypalveluja yhä useammille asiakkaille. Laajapohjaista yhteistyötä tarvitaan, jotta nämä mahdollisuudet realisoituvat osaksi arjen palveluita. ✨

Riitta Työläjärvi

Asiantuntijalääkäri, SAK, Vates-säätiön hallituksen jäsen

Järjestöt

työllisyyden

kuntakokeilussa

Järjestöt työllisyyden kuntakokeilussa –kehittämishankkeessa selvitetään työllisyshoidon järjestöjen rooleja eri kuntakokeilualueilla. Hankkeessa syntyy ehdotus kolmannen sektorin rooleista työllisyyden kuntakokeiluissa, erilaisilla ja eri kokoisilla alueilla. Hanke kestää vuoden 2023 loppuun ja sitä rahoittaa STEA.

Työllisyshoidon kentällä on käynnissä useita isoja muutoksia, jotka koskettavat työllisyshoidon parissa työskenteleviä järjestöjä ja säätiöitä. Sosiaali- ja terveyspalvelui-

den järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille, jolloin suuri osa työ- ja toimintakykyä tukevasta toiminnasta tullaan ohjaamaan sitä kautta. Muun muassa kuntouttava

työtoiminta hankitaan todennäköisesti jatkossa hyvinvointialueilta.

Työllisyyden kuntakokeiluissa kunnille on tuotu lisää vastuuta työllisyshoidosta seuraavissa asiakasryhmissä: työnhakijat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan, alle 30-vuotiaat työnhakijat sekä maahanmuuttajat ja vieraskieliset. TE 2024 -palvelu-uudistus siirtää työllisyshoidon päävastuun kunnille. Tällöin kunnat saavat hoidettavakseen aiemmasta poikkeavan asiakasryhmän, juuri työttömiksi jääneet. Kaikkein vaikeimmin työllistyville asiakkaille perustetaan valtionyhtiö Työkanava Oy.

Vaikutusten seuraaminen tärkeää

Muutokset rakenteissa resonovat myös järjestöihin ja niiden tuottamiin palveluihin. Tarvitaan järjestötyöllistämisen kehittämistä niin palveluiden

kohdentamisen kuin niiden vaikutusten seurannan näkökulmasta. On todettu, että tämän kuntakokeilun tavoitteena on laatu. Halutaan tuntea asiakkaat ja ohjata heidät heille oikeisiin palveluihin.

Myös kunnan taloudellisten kannustimien on suunniteltu muuttuvan. Aiempien kahden maksuportaan sijaan kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä alkaa aiemmin ja porrastuu useammin. On suunnitteilla, että kannustimena ei tule olemaan palveluissa olo, vaan asiakkaan eteneminen työmarkkinoilla.

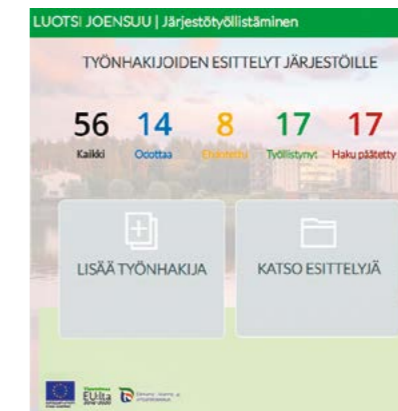
On korkea aika kehittää systemaattista tapaa seurata palvelun vaikutuksia, ja pitkässä juoksussa myös vaikuttavuutta. Arviointiin tarvitaan väliaskelmia työllistymisen polulla, jotta pystytään osoittamaan myös matalan kynnyksen palveluiden johtavan oikeaan suuntaan. [✕](#)

Vaikutusten seuranta Joensuun työllisyyspalveluissa

Joensuun työllisyyspalveluissa valmistaudutaan kuntakokeilujen jälkeiseen aikaan keräämällä tietoa ja seuraamalla palveluiden vaikutuksia. Luotsi-hanke palvelee kaikkia halukkaita työhön, koulutukseen tai uran suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä. Luotsi kuuluu työllisyyspalveluiden alle ja kehittää niiden toimintaa.

Työllisyyden tukitoimien seuranta on toteutettu PowerBI-alustalle PowerAppsia hyödyntäen. Tietoa kerätään niin työllisyyspalveluista, koulutuksesta valmistuneista kuin työnantajien asenteista. Duuniagentit syöttävät tiedot järjestelmään mobiilisti.

Seurannan fokus on asiakkaiden siirtymissä työllisyyspalvelusta tai tilasta toiseen: millaisia siirtymiä tulee palvelu- ja palveluntarjoajakohdasta, miten asiakkaat etenevät duuniagenttikohdasta sekä mihin koulutuksesta valmistuneet seuraavaksi päätyvät. Lisäksi työnantajista tallennetaan tietoa esimerkiksi siitä, kokevatko he, että heillä on hyvät tiedot työllistämisen tuista, onko heillä valmiuksia palkata maahanmuuttajia ja onko heillä halua räätälöidä työtehtäviä osatyökykyisille.

Luotsi on kilpailuttanut toimijan (Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys), joka etsii asiakkaille sopivia työpaikkoja järjestöistä. Lisäksi toimija listaa järjestöissä avoimina olevia työpaikkoja.

Järjestöjen potentiaali osin hyödyntämättä Rovaniemellä

Asiakasohjauksen haasteet ovat valtakunnallinen kuntakokeilujen alun ilmiö, ja se on huomattu myös Rovaniemellä. Suunnitelmavelan lisäksi vielä hajallaan oleva tieto tarjolla olevista palveluista vaikeuttaa asiakkaiden ohjautumista.

Toimijoita on paljon, ja osin hankepohjaisten työllisyyspalveluiden sisältö ei aina aukea omavalmentajille ja asiakkaille. Hankkeet tarvitsevat osallistujia, ja hankkeiden tarve ei aina kohtaa ohjattavan asiakkaan tarvetta. Kuntakokeilu voi ehdottaa asiakkaalle palvelua, mutta loppukädessä valinta on asiakkaan.

Järjestöiltä ja oppilaitosten hankkeilta kaivataankin kuntakokeiluun asiakkaita puhuttelevia esittelyjä toiminnasta. Usein viranomaisille suunnattu informaatio palvelusta ei sytytä asiakkaan halua osallistua palveluun. Erityistä huomiota pitäisi kiinnittää nuorille suunnattuihin palveluihin. Perinteinen työllisyyspalvelun imago täytyy muuttaa sellaiseksi, että nuori kokee katu-uskottavaksi palveluun osallistumisen.

Keskustelua ruuasta,

HYVINVOINNISTA

ja työllistymisten edellytyksistä

Elämänlaatua ruuasta -hankkeen tavoitteena on edistää työelämän ulkopuolella olevien ravitsemusterveyttä sekä hakea laadukkaan ravitsemuksen yhteyksiä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, jonka yhtenä osa-alueena on pitkällä tähtäimellä työllistyminen.

Hanketyöryhmässä on mukana sekä ravitsemuksen ja terveyden edistämisen että työllisyydenhoidon asiantuntijoita. Yllättävän kuuloinen yhteistyö on innostanut hanketyöryhmää jo hankemuksen kirjoittamisesta lähtien. Aloitusewebinaarin paneelikeskustelussa Päijät-Soten johtava ravitsemusterapeutti **Raisa Valve** ja tulosyksikköpäällikkö **Maarit Laitinen** sekä Vates-säätiön toimitusjohtaja **Jaana Pakarinen** palauttelivat mieleen, miten kaikki sai alkunsa. Haastattelijana toimi hankkeen projektityöntekijä **Johanna Puttonen**.

Millaisesta taustasta tulitte hankkeeseen mukaan?

Raisa: Tarjoamme ravitsemusyksikössä ravitsemusterapeutin palveluja ja tukea. Minulla on myös pitkä kokemus erilaisista terveyden edistämisen tutkimus- ja kehittämishankkeista.

Maarit: Vastuulleni kuuluu kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus ja asunnottomien asumispalvelut. Yritän työssäni varmistaa, että palvelut toimivat ja toiminta on sujuvaa.

Jaana: Vatesin ydintehtävä on osatyökykyisten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten työllistymisen edistäminen.

Miten hanke sai alkunsa ja mikä sai teidät lähtemään tähän mukaan?

Raisa: Huomasimme, että nyt on kiinnostava hakukohde tarjolla ja meillä on hyvä pohja aiemasta KEHUVU-hankkeesta. Meillä on toive, että

ravitsemus ei olisi pelkkää fyysistä ravitsemusterveyttä, josta puhutaan vain ravitsemusterapeutin vastaanotolla, vaan ruokaan liittyvää positiivista viestiä voitaisiin välittää monissa paikoissa.

Maarit: Kun Raisa otti minuun yhteyttä, innostuin. Meillä on paljon ruokaryhmiä ja on kiva saada uusia keinoja niihin. Ruoka on arkinen asia ja sen ympärille on helppo sitoa muutakin kuntoutumista. On luonnollista ottaa asioita puheeksi, kun ollaan yhdessä ruuan ympärillä.

Jaana: Löysin hankesivuilta kokonaisuuden, jossa oli kohderyhmänä työelämän ulkopuolella olevat ja ymmärsin, että ravinto on uusi näkökulma työllistymiseen. Soitin Raisalle, joka oli hänkin juuri miettinyt samaa.

Millainen tarve hankkeelle on oman kenttänne näkökulmasta?

Jaana: Tarve tulee hallitusohjelman työllisyystavoitteista. Nyt on valtavasti rakenteellisia uudistuksia menossa, kuten TE-palvelujen siirto kunnille ja Työkykyohjelma. Tavoitteena on myös tukea kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää.

Raisa: On tutkittua tietoa, että työttömien ihmisten ruokavaliossa on haasteita, jotka johtuvat erilaisista tekijöistä, kuten taloudesta. Toisaalta tiedetään, että ravitsemuksellisesti laadukasta ruokaa voi saada pienelläkin rahalla. Nyt on tarve kehittää positiivista ruokasuhdetta kohderyhmälle moniammatillisesti ja ilman arvottamista.

Maarit: Meillä on kuntouttavassa työtoiminnassa yli 1 000 ja sosiaalisessa kuntoutuksessa yli 500 asiakasta vuodessa. Ruokatoiminnassa on tarvetta uusille ohjeille ja lähestymistavoille. Esimerkin voimalla ja yhdessä tekemällä saavutetaan terveelliset elämäntavat melko pienillä kustannuksilla, mille on tarvetta kentältä.

Raisa Valve

Maarit Laitinen

Jaana Pakarinen

Miten hanke on otettu vastaan?

Maarit: Yksiköistä on tullut hyvää palautetta kokeiluryhmistä ja odotamme, että positiiviset kokemukset lisääntyvät, kun saamme ruokatoiminnan laajemmin käyntiin.

Raisa: Kun kysyin lupaa organisaationi johdolta hankkeen hakemiseen, tuli vahva viesti, että juuri tällaista pitää hakea. Myös hankkeen tiedotteeseen reagoitiin mukavasti ja kollegat ovat olleet innostuneita.

Jaana: Työllisyystoimijoille tehdyistä kyselyistä näkyy, että ihmisiä on pudonnut koronan aikana pois alueiden palveluista. Nyt tarvitaan kaikki paukut koriin, jotta saamme mukaan myös palveluista pudonneet.

Millaiset vaikutusmahdollisuudet näette hankkeella olevan?

Raisa: Näen, että ruokasuhdetta on mahdollista kehittää sallivaksi ja armolliseksi. Myös me ammattilaiset opimme yhdessä kohtaamisen tapaa ruokaan liittyvissä asioissa. Luotan, että tästä syntyy pysyvä toimintakonsepti.

Jaana: Suomessa on arvioiden mukaan noin 60 000 osatyökykyistä henkilöä, jotka voisivat työllistyä. Toivottavasti saamme muutamiaakin ihmisiä osallistumaan ja voimaantumaan niin, että he siirtyvät työelämän ulkopuolelta työhön. Kun tuemme hankkeen toimenpiteillä hallituksen työllisyystavoitetta, on selvä, että hankkeella on yhteiskunnallinen merkitys.

Onko teille tullut hankkeen ensimmäisten kuukausien aikana uusia oivalluksia tai näkökulmia?

Raisa: Minua innostaa, että meillä on monipuolinen ja sitoutunut kehittäjäjoukko, joka laajenee asiakasrajapintaan saakka.

Jaana: Olen innostunut tästä hoksauttamisesta, joka kohdistuu sekä hanketyöryhmään että yhteistyötahoihin. Tässä tarjotaan täysin uusi tulokulma, joka kantaa ja vie eteenpäin.

Maarit: Hankkeessa tehty tutkimus on tärkeää ja myös verkostotyö ja yhteistyö on lisääntynyt. Lisäksi teimme hanketyöryhmässä ruokasuhdetkollaisharjoituksen, mikä oli avartava ja mielenkiintoinen kokemus. Huomasimme, että kun itse ensin tutkailee omaa ruokasuhdettaan, sitä on helppo käydä muidenkin kanssa läpi. ✖

Katso aloitusewebinaarin tallenne: bit.ly/elamanlaatuaruusta-aloitusewebinaari

Elämänlaatua ruuasta -hanke (2021–2023) toteutetaan terveyden edistämisen määrärahalta (STM) ja hanketoimijoita ovat Päijät-Sote (pää toteuttaja), Itä-Suomen yliopisto ja Vates-säätiö.

Verkkovalmennuksella ja tuetulla työkokeilulla

KOHTI KOULUTUSTA JA TYÖTÄ

Viime vuoden syyskuussa käynnistyi ESR-rahoitteinen Verkkovalmennuksella ja tuetulla työkokeilulla kohti koulutusta ja työtä -hanke, tuttavallisemmin Vesku-hanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää työkokeilua vastaamaan paremmin pitkään koulutuksen ja työn ulkopuolella olleiden aikuisten tarpeisiin sekä lisätä osallistujien opiskelu- ja työllistymisvalmiuksia. Hankkeen toteuttaa Silta-Valmennusyhdistys yhdessä Vates-säätiön ja Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksen (TAKK) kanssa.

Hanketta ideoituessa koettiin, että TE-hallinnon työkokeilu on varsin alikäytetty palvelu. Työkokeilun aikana ihmisten työ- ja toimintakykyä voisi tukea paremmin sekä hahmottaa ammatillista polkua oikein kohdistuvien tukitoimien hyödyntäen aitoa työelämäympäristöä oppimisympäristönä.

Toteuttajina monialainen osaajatiimi

Hanketoimijat muodostavat monialaisen tiimin, joka pyrkii rakentamaan työkokeilun rinnalle niin työ- ja toimintakykyä tukevaa ammatillista osaa-

mista kuin työelämään tähtävää kokonaisuutta, toimintamallia.

Vesku-hankkeen kohderyhmänä ovat pitkään koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat aikuiset, joiden työelämään palaamisen estää usein koulutuksen puute tai koulutus, joka ei enää vastaa työelämän tarpeita. Kohderyhmän työ- ja toimintakyky on usein alentunut. Työ- ja toimintakyvyn arviointi ja tuki pyritään hankkeessa rakentamaan kiinteäksi osaksi työskentelyä.

Tavoitteena toimiva toimintamalli – tukena verkkovalmennus

Hankkeessa kehitetään toimintamalli, jossa työkeilijän työkyky, siihen liittyvät haasteet, tarvittava tuki ja aikaisempi osaaminen kartoitetaan systemaattisesti ja työkokeilujakso räätälöidään kartoituksen pohjautuen asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Työkokeilun ja koulutuksen yhteyttä vahvistetaan kehittämällä työkokeilua osaamisen hankkimisen ja tunnistamisen oppimisympäristöksi yhteistyössä työnantajien kanssa.

Lisäksi kehitteillä on verkkovalmennus valmennuksen tueksi. Hanketoimijat luovat yhteistyössä verkkovalmennuksen sisällöt. Ne ovat opiskelunvalmiuksiin, työ- ja työkokeiluun, työ- ja toimintakykyyn, digitaitoihin ja hyvinvointiin keskittyviä kokonaisuuksia. Hankkeen toiminta-aikana tullaan panostamaan erityisesti hyvinvoinnin, mielenterveyden ja elämänhallinnan kysymyksiin. Vates-säätiön rooli on tehdä yhdessä muiden hanketoimijoiden kanssa hankkeen arviointia sekä toimintamallin rakentamista verkkovalmennuksen sisällön ohella.

Hanke on ollut käynnissä reilun vuoden ajan ja kokemuksia työkokeilun hyödyntämisestä on saatu vasta vähän. Ne ovat kuitenkin lupaavia.👉

Vesku-hankkeen (ESR 2020-2022) kehittämisen kohteet

- Työ- ja toimintakyvyn arviointi osana työkokeilua
- Osaamisen tunnistaminen ja hankkiminen työkokeilun tukena
- Verkkovalmennus valmentajan tueksi

Vatesin lausunnot

Lausunnot ovat osa Vatesin vaikuttamistyötä. Kehitämme käytännön työllistymismenetelmiä ja olemme mukana uudistamassa sosiaaliturvaa ja lainsäädäntöä. Alla poimintoja viimeaikaisista lausunnoista:

Lausunto työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevasta lakiesityksestä (HE 167/2021 vp) (16.11.)

Suunnitellussa työnhakumallissa on tarkoituksenmukaista hyödyntää laajamittaisesti työllisyydenhoitoon osallistuvien toimijoiden resursseja. Asiakkaan etu turvataan parhaiten monitoimijaisella mallilla, jossa kolmannen sektorin tuki ja palvelut integroidaan osaksi työllisyyspalveluja.

Lausunto Työkanava Oy:tä koskevasta lakiesityksestä (HE 198/2021 vp) (11.11.)

Työkanavaan työllistyvien määrittelyä tulee tarkentaa: tulee varmistaa, että tuetaan kaikkein vaikeimmin työllistyviä osatyökykyisiä. Roolitus ja yhteistyön kuvaus Työkanava Oy:n ja Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen välillä on välttämätöntä. Lisäksi yksityisen ja kolmannen sektorin osaamista tulee hyödyntää.

Lausunto eduskunnan vuoden 2022 talousarvioesityksestä (HE 146/2021 vp) (7.10.)

Pidämme tärkeänä, että erityistehtäväyhtiön työnohjaus ja työhönvalmennus on riittävästi resursoitu, jotta toiminta mahdollistaa todelliset siirtymät avoimille työmarkkinoille. Työkykyohjelmassa toteutettavat erilaiset neuvontapalvelut – sekä digitaaliset että muut – tulee kyetä toteuttamaan riittävien asiantuntijaresurssein. Vammaisille ja osatyökykyisille henkilöille on suotava tasavertaiset mahdollisuudet kerryttää omaa osaamistaan tulevaisuuden työelämän vaatimusten suuntaan.

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön perustamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/15285/2021) (17.8.)

Ehdotamme, että ns. suuret kysymykset mm. kohderyhmän osalta ratkaistaan ensin. Tämän jälkeen yhteistyössä vammaisjärjestöjen ja välityömarkkinatoimijoiden kanssa valmistellaan yhtiön varsinainen toimiala ja toimintamalli siten, että tällä mahdollisimman hyvin täydennetään työllisyyden edistämisen kokonaisuutta.

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi rekrytointitukikokeilusta (VN/1269/2021) (24.6.)

On tärkeää, että kokeilun aikana selvitetään erilaisten työnantajille suunnattujen tukitoimien vaikuttavuutta. Hallinnollisten rutiinien lisäksi esimerkiksi osatyökykyisten henkilöiden palkkaamiseen liittyvä mm. mukauttamisen mahdollisuudet ja läheisesti niihin liittyvä työolosuhteiden järjestelytuki.👉

Lue lausunnot kokonaisuudessaan: bit.ly/lausunnot_vates

Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma askel oikeaan suuntaan

– Nyt tarvitaan konkreettisia tekoja

Opetus- ja kulttuuriministeriön saavutettavuussuunnitelma julkistettiin kesäkuussa 2021. Suunnitelman yksi tavoite on saada korkeakoulutuksen saavutettavuus kirjattua yliopisto- ja ammattikorkeakoululakiin. Kysimme suunnitelman ohjausryhmässä mukana olleelta vaikuttamistyön asiantuntijalta sekä kahdelta kohderyhmään kuuluvalla Helsingin yliopiston opiskelijalta, miten saavutettavuus toteutuu Helsingin yliopistossa.

Kun **Hannele Kirveskoski** oli mukana opetus- ja kulttuuriministeriön saavutettavuussuunnitelman ohjausryhmässä, työskenteli hän SAMOKin hyvinvointipolitiikan asiantuntijana. Uudessa työssään Psoriasisliiton vaikuttamistyön asiantuntijana Kirveskoski on toiminut kuukauden päivät. Kirveskoski toteaa suunnitelman olevan askel oikeaan suuntaan.

– Pelkästään se, että suunnitelma on tehty, on jo merkki siitä, että saavutettavuuteen tahdotaan kiinnittää huomiota ja edistää sitä. Toivoisin, että saavutettavuussuunnitelma nähdään laajasti mahdollisuutena viedä yhteiskuntaa eteenpäin. Se on myös mahdollisuus tarkastella kriittisesti koulutusjärjestelmäämme sekä työelämän negatiivisia ja syrjiviä asenteita vammaisia ja toiminta- ja liikuntarajoitteisia henkilöitä kohtaan.

– Saavutettavuuden toteutumista ja yhdenvertaisuutta tulisi seurata jatkuvasti ja johdonmukaisesti. Tällä hetkellä henkilöt, joilla on toiminta- ja liikuntarajoitteita tai vaikkapa oppimisvaikeuksia, joutuvat erikseen pyytämään tukitoimia tai saavutettavia oppimateriaaleja. Tukitoimia ei aina pyynnöstä huolimatta saa, toteaa Kirveskoski.

Moninaisuus osaksi koulutusta ja tutkimusta

Milla Tengström ja **Ira Kolkkinen** opiskelevat Helsingin yliopistossa. Tengströmillä ja Kolkkisella on toisistaan erilaiset vammat ja siten myös

erilaiset kokemukset yliopiston saavutettavuudesta. Kumpikin on kuitenkin yhtä mieltä siitä, että saavutettavuusongelmat jäävät monessa kohtaa yksilön vastuulle.

– Korkeakoulujen saavutettavuudesta ei todellakaan puhuta riittävästi, toteaa Tengström.

– Tila on merkitty esteettömäksi, mutta käytännössä luentosalin ei esimerkiksi pääse yksin pyörätuolilla. Vammaisen opiskelija voi olla yhteydessä HY:n ”erityisjärjestelyiden asiantuntijaryhmään”, vaikka nettisivuilta ei löydy tietoa, ketkä ryhmään kuuluvat. Opiskelija joutuu lähettämään yksityisiä terveystietoja, jos hän tarvitsee suosituksen yksilöllisiä järjestelyjä varten. Tämä ei ole helposti lähestyttävää tai läpinäkyvää eikä herätä luottamusta, kertovat Tengström ja Kolkkinen.

Tengström ja Kolkkinen kommentoivat lisäksi, ettei opintojen suorittamisessa tai oppimisen huomioida ihmisten erilaisia toimintakykyjä. Yliopistolla on sisäänrakennettuja normatiivisia odotuksia esimerkiksi aikataulussa pysymisestä ja suoritusmerkinnöistä.

Myös Kirveskoski kommentoi asiaa:

– Korkeakouluissa tulisi omaksua sellainen ajattelu- ja toimintatapa, että saavutettavuus ja yhdenvertaisuus ovat osa kaikkea tekemistä ja sisältäytyvät koulutukseen ja tutkimukseen. Sen sijaan, että opiskelijoiden oletetaan sopivan yhdenlaiseen muottiin ja olevan ominaisuuksiltaan samanlaisia, pitää kysyä, miten koulutusjärjestelmää pitää muuttaa, jotta se mahdollistaa kaikenlaisten opiskelijoiden osallisuuden ja antaa jokaiselle mahdollisuuden opiskella niin pitkälle kuin oma motivaatio ja rahkeet riittävät.

Yliopiston saavutettavuusongelmat ovat antaneet Tengströmille ja Kolkkiselle sekä kahdelle muulle opiskelijalle pontta perustaa opiskelijaliikkeen hengessä vielä toistaiseksi rekisteröimätön yhdistys, jota he kutsuvat ”Rampaopiskelijat ry:ksi”. Yhdistyksellä halutaan tehdä vaikuttamistyötä:

Hannele Kirveskoski.

luoda yhteisöllisyyttä, antaa vertaistukea ja edistää radikaalia saavutettavuutta yliopistolla.

– Yliopisto odottaa, että opiskelijat itse ratkaisevat yliopiston ongelmat; täytyy perustaa järjestö, jotta opiskelijoiden huolia kuunnellaan!

Konkreettisia tekoja saavutettavuuden edistämiseksi

– Yliopiston pitäisi ottaa selkeäksi, kaikkea toimintaa läpileikkaavaksi tavoitteeksi edistää saavutettavuutta järjestelmätasolla. Tarvitaan lisää tietoa ja ymmärrystä sekä yhtenäisiä käytäntöjä, kertovat Tengström ja Kolkkinen.

– Tähän asti saavutettavuussuunnitelmaan liittyvää työtä voidaan pitää onnistuneena, mutta nyt tarvitsemme konkreettisia tekoja. Tässä tulee osallistaa laajasti myös opiskelijoita,

eri vähemmistöihin kuuluvia ihmisiä sekä heitä edustavia järjestöjä, toteaa Kirveskoski.

Tengström ja Kolkkinen ovat samaa mieltä Kirveskosken kanssa siitä, että nyt kaivataan konkreettisia tekoja sekä työkaluja niiden toteuttamiseen. Opiskelijat mainitsevat esimerkiksi henkilökunnan, ainejärjestöjen ja tutoreiden koulutuksen lisäämisen, jotta saavutettavuus ja vammaisten henkilöiden kohtaaminen toteutuisi paremmin. He myös toivovat, että saavutettavuus olisi korkeakouluissa joustoa, kunnioitusta, ymmärrystä, tavallista ja normaalia, ja että olisi erilaisia järjestelyvaihtoehtoja.

– Vammaisena ei tulisi joutua tekemään ekstratyötä sen eteen, että pysyisi mukana ja pystyisi osallistumaan opetukseen. Olisi hyvä, ettei saavutettavuutta joutuisi ajattelemaan, koska se olisi jo olemassa. ✖

Tutustu suunnitelmaan:

Kosunen, T. (2021) Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2021:35. Kohti saavutettavampaa korkeakoulutusta ja korkeakoulua. bit.ly/korkeakoulut_saavutettavuussuunnitelma

YK:n vammaissopimuksen konkretisoituminen vaatii vielä työtä

Vates-säätiö toteutti kesällä 2021 taustaorganisaatioilleen kyselyn, jossa kysyttiin heidän näkemyksiään YK:n vammaissopimuksen kansallisen toimintaohjelman tavoitteiden toteutumisesta. Kysely on tehty aiemmin vuosina 2017 ja 2019. Vastausten perusteella tietoisuus aiheesta on lisääntynyt, mutta käytännön toteutus etenee hitaasti.

Artiklan 9 (saavutettavuus ja esteettömyys) kohdalla on huomattavissa kyselyn vahvin positiivinen tulos. Saavutettavuudesta on puhuttu paljon, myös liittyen vammaisten henkilöiden saamiin palveluihin, työelämään pääsyyn ja siellä pysymiseen. Varsinkin digitaalinen saavutettavuus on ollut esillä, mihin on vastaajien mukaan osittain vaikuttanut laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta vuodelta 2019. Terminologian vaihteluus ja sekavuus kuitenkin aiheuttaa hämmennystä, sillä käsitteiden käyttö ei ole vastaajien mukaan yhdenmukaista.

Samaan aikaan syrjintätapaukset ovat lisääntyneet. Tämä voi olla vastaajien mielestä merkki siitä, että tietoisuuden kasvun kautta tapaukset tulevat aiempaa helpommin ilmi. Tietoisuuden kasvusta kertovat myös erilaiset kuulemistilaisuudet ja lausuntopyynnöt, joiden määrä on viime vuosina kasvanut. Toisaalta vastaajat mainitsivat löytäneensä joidenkin

kuntien vammaispalveluista vammaissopimuksen vastaisia ohjeistuksia, eli tietoisuuden lisäämistä kaikilla tasoilla tulee vielä parantaa.

Vatesin toiminnan kannalta tärkein artikla 27 (työllisyys) ei ole vastaajien mukaan edennyt kovinkaan hyvin kohti konkretiaa, vaikka puheen tasolla tilanne on parantunut. Marinin hallituksen agendalla on aiempia hallituskausia enemmän toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään vammaisten henkilöiden työllisyyttä. Valmisteilla olevaan valtion erityistehtävayhtiöön Työkanava Oy:öön suhtaudutaan tässä vaiheessa vielä hieman epäillen.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE on laatinut vammaissopimuksen toisen kansallisen toimintaohjelman vuosille 2020–2023. Vastaajat olivat hyvin perillä ohjelmasta, sen sisällöistä ja tavoitteista ja osa oli osallistunut aktiivisesti sen valmisteluprosessiin. Ohjelma on tiiviisti sidottu kaikkiin meneillään oleviin uudistuksiin. Näin vammaisten oikeudet eivät tästäkään näkökulmasta näyttäyty jonain erillisenä saarekkeena, vaan osana muuta yhteiskunnallista palvelujen ja tukimuotojen kehitystä.

Vates-säätiö keskittyy jatkossakin omassa vaikuttamistyössään artiklaan 27 sekä artiklaan 24 (koulutus) niiltä osin, kun se liittyy sujuviin siirtyisiin opinnosta töihin. 🌐

Lue Vates-säätiön ja Akava ry:n tiedote kyselyn tuloksista:
bit.ly/vates_akava_tiedote

Tutustu VANEn toimintaohjelmaan: bit.ly/VANE_toimintaohjelma2020

Syysterveiset aluetoiminnasta!

Onpas tämä vuosi edennyt vauhdikkaasti! Olemme järjestäneet yli 20 erilaista tilaisuutta vuoden loppuun mennessä 14 maakunnassa ja lisäksi kolme valtakunnallista tapahtumaa.

Olemme tavoittaneet tilaisuuksissamme noin 1 100 työllisyystoimijaa, ja esimerkiksi toteuttamamme Kyvyt käyttöön Ekstra -lehti tavoitti laajasti oppilaitosten henkilöstöä eri puolilla Suomea. Seuraavaksi aiomme selvittää, mitä tästä kaikesta on seurannut.

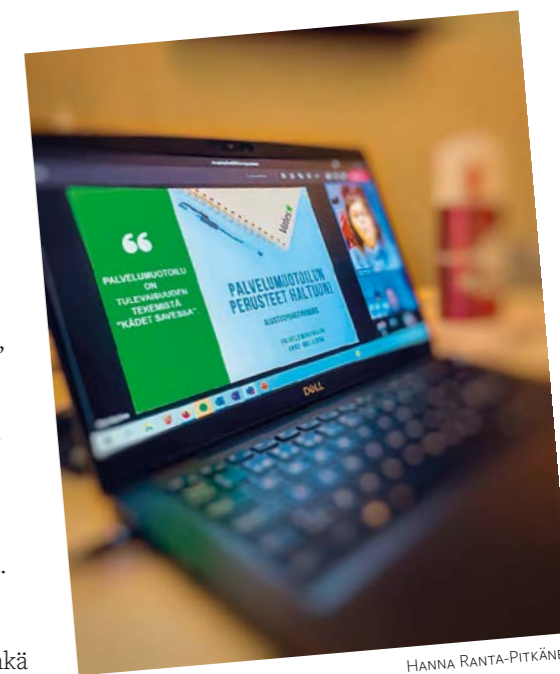
Aluetoiminnan perustana ja kaiken toiminnan lähtökohtana ovat työllistymistä edistävien järjestöjen tarpeet eri maakunnissa, ja pyrimme parhaamme mukaan näihin tarpeisiin vastaamaan. Palautteiden perusteella olemme onnistuneet tässä erittäin hyvin. Tarpeita on selvitetty vuoden aikana kahdella eri kyselyllä, minkä lisäksi olemme tavanneet eri toimijoita Teamsissa ennen kuin tilaisuuksia tai lehtijulkaisuja on suunniteltu tarkemmin. Tähän mennessä tarpeet ovat olleet aika samankaltaisia eri alueilla. Järjestötoimijat tarvitsevat tietoa työllisyshoidon kentän ajankohtaisista asioista, ja niitähän on viime aikoina (vuosina) riittänyt ja tulee riittämään. Lisäksi yleisesti toivotaan toisiin toimijoihin tutustumista ja palvelujen sekä palvelupolkujen kehittämistä yhdessä. Toisaalta korona-aika on aiheuttanut sen, että kaikilla ei tällä hetkellä ole resursseja yhteiseen kehittämiseen.

Etäaika on muodostanut omalla tavallaan haasteen kumppanuuksien ja luottamuksen rakentamisessa. Niiden rakennustyö vaatii usein kasvokkaista vuoropuhelua, pitkäjänteisyyttä ja sinnikkyyttä, joita on haastavaa toteuttaa Teamsin välityksellä. Osittain

tästä syystä olemme pitäytyneet ajankohtaisista asioista tiedottamisesta ja yhdessä toimijoiden kanssa pohtineet sitä, mitä tulevat muutokset voivat tarkoittaa kunkin maakunnan tai toimijan näkökulmasta. Kun palloja on useampia ilmassa, on ehkä yllättäväkin haastavaa pohtia tulevaisuutta ja sitä, miltä työllisyshoidon kenttä tulee näyttämään oman organisaation tai oman toiminta-alueen näkökulmasta.

Toimintatapaamme kuuluu myös se, että emme järjestä tilaisuuksia yksin, vaan toivomme aina saavamme alueilta eri kumppaneita mukaan suunnitteluun ja tilaisuuksien toteutukseen. Tässä on ollut suurena apuna alueyhteyshenkilöiden verkosto, joka koostuu eri työllisyystoimijoista. Verkostossa on vähintään yksi jäsen jokaisesta maakunnasta. Jos olet kiinnostunut työpajan tai jonkun muun tilaisuuden järjestämisestä tai koet, että tietyille toiminnalle olisi tarvetta alueellanne, meihin voi ottaa yhteyttä matalalla kynnyksellä! 🌐

**Hanna Ranta-Pitkänen ja
Tuuli Riisalo-Mäntynen**
Vates-säätiön aluekoordinaattorit

HANNA RANTA-PITKÄNEN

Opiskelijoiden opintokokemusten välillä huomattavia eroja

Opetus- ja kulttuuriministeriön keväällä 2021 ilmestynyt julkaisu tarkastelee marginaaliryhmien, kuten vammaisten ja mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden hakeutumista korkeakoulutukseen. Julkaisu on osa Eurostudent VII –tutkimuksen artikkelisarjaa.

Julkaisussa todetaan, että marginaaliryhmien välillä on huomattavia eroja. Kyselyn tulokset osoittavat, että mielenterveysongelmista kärsivillä henkilöillä on eniten ongelmia ja haasteita opiskelussa ja heillä on suuri opintojen keskeyttämisriski. Vammaisten ja toimintarajoitteis-

ten henkilöiden kokemukset olivat monipuolisempia. Osalla vammaisista tai toimintarajoitteisista henkilöistä rajoite haittaa opintojen etenemistä ja uskoa tulevaisuuteen, kun osan kokemukset eivät eronneet ilman toimintarajoitetta olevista opiskelijoista.

Huomioitavaa kuitenkin on, että opiskelijat, joilla on jokin vamma tai toimintarajoite, olivat yleisemmin muita tyytymättömiä kokemuksiinsa korkeakoulussa. Julkaisun keskeisin johtopäätös on, että marginaaliryhmiin kuuluvien ja muiden opiskelijoiden opiskelukokemusten ja tulevaisuusnäkyvien välillä on selkeitä eroja.

Lue julkaisu: bit.ly/marginaaliryhmat_korkeakoulutuksessa

Mielenterveyssyistä alkavat eläkkeet ovat yleistyneet nuorilla, mutta vähentyneet vanhemmissa ikäryhmissä

Lääkärilehdessä (alkuperäistutkimus 10.9.2021, 36/2021) julkaistussa Kelan ja Eläketurvakeskuksen tutkimuksessa selvisi, että vuosina 2007–2015 mielenterveyseläkkeiden alkavuus hie- man lisääntyi alle 35-vuotiailla, mutta väheni 50 vuotta täyttäneillä tuntu- vasti. Vuosina 2015–2019 alkavuus lisääntyi kaikissa ikäryhmissä. Muu- toksiin vaikuttivat eniten masennuk- sen vuoksi myönnetyt eläkkeet, mutta muiden diagnoosiryhmien kehitys oli

yhteen laskettuna samansuuntaista. Muutokset ovat olleet samansuuntaisia miehillä ja naisilla.

Mielenterveysperusteiselle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien määrä kasvoi 2000-luvun alkupuolelle asti, väheni selvästi vuoden 2008 jälkeen ja on viime vuosina jälleen kasva- nut. Vuonna 2019 mielenterveyssyyt ohittivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet tärkeimpänä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen diagnoosiryhmänä.

Lue tutkimus: bit.ly/tutkimus_laaakarilehti

Tutkimus kuntouttavasta työtoiminnasta

Päivi Mäntynevan väitöstutkimus (12/2020) käsittelee kuntouttavaa työtoimintaa osallisuuden, toimijuu- den ja toimintamahdollisuuksien nä- kökulmista. Tutkimus purkaa käsitystä siitä, että kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvista jokainen olisi kuntoutuk- sen tarpeessa.

Tutkimuksessa todetaan työtoi- minta sitä merkityksellisemmäksi, mitä enemmän yksilö on kokenut tarvetta osallistua työtoimintaan. Kuntouttava työtoiminta osoittau- tuu tutkimuksessa kuitenkin myös kielteiseksi työttömyyden kierteenä ja umpikujaksi. Tämä heikensi osallistu- jien odotuksia tulevaisuudesta. Lisäksi

osalle kuntouttavan työtoiminnan positiiviset vaikutukset jäivät väliaikai- siksi ja katkonaisiksi.

Tutkimus osoittaa, että kuntoutta- vaan työtoimintaan osallistuu ihmisiä, joilla osallistumisen syy on palkkatyön puute. Lisäksi väitöstutkimuksessa todetaan kuntouttavan työtoiminnan ylläpitävän mielikuvaa siitä, että se säilyttää ja edistää työkykyä palkka- työtä varten. Todellisuudessa tämä ei välttämättä toteudu. Yksi tutkimuksen päätelmistä onkin, että yhteiskunnan tukea tarvitaan paljon aikaisemmin kuin mitä työtoiminnan muodossa saadaan.

Tutustu väitöstutkimukseen: bit.ly/vaitos_mantyneva

Osatyökykyisyydestä työkykyyn – työllistymisen ratkaisuja

Kuntoutussäätiön julkaisussa Va- jaakuntoisesta osatyökykyiseksi, osatyökykyisestä työkykyiseksi tode- taan, että osatyökykyisten työllistymi- nen on Suomessa elänyt kiinnostavan kehityskaaren. Asiaa lähestytään mm. tutkimus- ja kehittämistoiminnan, palveluiden sekä yhteiskuntapolitiikan kannalta.

Julkaisun ovat toimittaneet Kun- toutussäätiön toimitusjohtaja **Soile Kuitunen** sekä TEMin työmarkkina-

neuvos **Tuija Oivo**. Julkaisun asian- tuntijapuheenvuorot ovat alun perin haastatteluja, jotka Kuitunen toteutti vuosina 2020–2021. Vatesin toimi- tusjohtaja Jaana Pakarinen oli yksi haastatelluista.

Julkaisu luovutettiin työministe- ri **Tuula Haataiselle** Työllisyyden kuntakokeilut – tuloksellisempaa työllistymistä ja parempaa palvelua -tilaisuudessa 9.6.2021.

Lue julkaisu: bit.ly/osatyokykyisyydesta_tyokykyyn

Kaikki voittavat -kampanja 1.–12.11.2021

– Järjestöt vaativat lisää työhönvalmentajia kuntiin

Kehitysvammaliitto, Kehitysvammaisten Tukiliitto, Kehitysvammaisten Palvelusäätiö ja Vates-säätiö järjestivät 1.–12.11.2021 Kaikki voittavat -kampanjan. Kampanjalla

haluttiin osoittaa, että vammaisen henkilön työllistyessä voittavat kaikki. Kunnan työllisyysaste nousee ja työnantaja saa tarvitsemansa tekijän työlle sekä monimuotoisemman työyhteisön. Samalla työntekijä saa yhdenvertaisen mahdollisuuden työelämään.

Tutustu kampanjansivuun ja sen aineistoihin: bit.ly/kaikki_voittavat

Tästä puhutaan nyt

Vatesin media-seurannassa usein esiintyneitä sanoja ja termejä heinäkuusta lokakuuhun 2021.

”Ennen kaikkea ammattilainen”

– Disability Employment Forumissa purettiin toimintarajoitteisiin liittyviä olettamuksia

Järjestyksessä kolmas vuosittainen Disability Employment Forumin tapahtuma järjestettiin 21.10. Tänä vuonna Vatesin yhteistyökumppani oli Suomen CP-liitto. Päivän teema oli ”Ennen kaikkea ammattilainen”. Alustuspuheenvuoroista vastasivat kokemusasiantuntijat, jotka avasivat videohaastatteluiden kautta työllistymistarinoitaan. Heidän esimerkkiensä avulla purettiin toimintarajoitteisiin liittyviä olettamuksia ja kliseitä.

Paneelikeskustelussa kuultiin työnantajien näkemyksiä sekä vinkkejä yritys yhteistyöhön.

– Työllistämisen tulisi olla helpompaa kaikilla osin, ei vain osatyökykyisten kohdalla, painotti

Suomen Yrittäjänäisten toimitusjohtaja **Carita Orlando**. Hän lisäsi, että yrittäjäjärjestöjä ja toimialajärjestöjä tulee hyödyntää työnantajayhteistyön rakentamisessa, koska erityisesti pk-yrityksillä ei usein ole itsellään resursseja etsiä tietoa ja tukea osatyökykyisten työllistämiseksi.

– Henkilökunnan monimuotoisuus auttaa ymmärtämään erilaisia asiakkaita ja myös työyhteisö voi sen ansiosta paremmin, **Johanna Varjonen** avasi IKEA Suomen strategiaa.

Seuraava Disability Employment Forum järjestetään syksyllä 2022. Tuolloin yhteistyökumppani on Nuorten Ystävät.

Lue tapahtumakooste: bit.ly/DEF2021_kooste

Tuetun työllistymisen IPS (Individual Placement and Support) -menetelmä pilotoidaan laajasti

Hallituksen työkykyohjelmassa panostetaan tällä hetkellä tuetun työllistymisen menetelmiin. IPS (*Individual Placement and Support*) -menetelmää - suomeksi *Sijoita ja valmenna!* – pilotoidaan työkykyohjelman Tuetun työllistymisen menetelmät -kokonaisuuden kuntouttavissa, sosiaalihuoltolain ja kehitysvammalain mukaisissa työtoiminnoissa. Tavoitteena on integroida työllistymisen tuen palvelumalli ja osaaminen osaksi hoitoa, kuntoutusta ja työelämävalmuiksi tukevia palveluita. Mallin peruseriaate on, että valtaosa valmennuksesta ja kuntoutuksesta tapahtuu ai-doissa työelämäympäristöissä, työpaikoilla. Tämän vuoksi sitä kutsutaan Sijoita ja valmenna! -malliksi.

Työkykyohjelman eri hankekokoisuudet tukevat laajasti toisiaan. Menetelmän hyödyntämiseksi panostetaan ammattilaisten osaamiseen ja pyritään lisäämään laadukasta työhönvalmennusta saavien henkilöiden määrää. Ammattilaiset kaipaavat tukea menetelmän käyttöönotossa ja soveltamisessa eri alueilla ja organisaatioissa.

Vates-säätiö tarjoaa IPS-menetelmän käyttöönoton ja tuen koulutusta kolmella eri alueella yhteistyössä Kuntoutussäätiön ja Kehitysvammaliiton kanssa. Tuetun työllistymisen menetelmien levittäminen ja tukeminen on ollut keskeinen osa Vatesin toimintaa säätiön perustamisesta lähtien.

Rakas hankepäiväkirja

Vatesin työllisyysuunnittelija **Anne Kallion** hankepäiväkirjassa nostetaan esille ”ajatuksia ja hajatelmiä” työllisyysdenhoidon kentällä

tapahtuvien muutosten keskeltä. Tutustu Annen hankeblogiin Järjestöt työllisyyden kuntakokeiluissa -hankkeen sivuilla.

Lue hankepäiväkirjan merkintöjä: bit.ly/hankepäiväkirja

Tutustu Vatesin blogiin

Vates-säätiö julkaisee verkkosivullaan blogia, josta löytyy pohdintojamme työkyvystä, yhdenvertaisuudesta ja muista ajankohtaisista ja kiinnostavista teemoista. Lisäksi julkaisem-

me vierasblogikirjoituksia, joten meihin voi olla yhteydessä ja tarjota omaa tekstiään. Jaamme blogikirjoitukset uutiskirjeissämme ja sosiaalisen median kanavissa.

Tutustu blogiin: www.vates.fi/blogi.html

Tarjota kirjoitustasi vierasblogiin: tiina.jappinen@vates.fi

POIMINTOJA VIIMEAIKAISISTA KIRJOITUKSISTA VATESIN BLOGISSA:

- **Harri Hellsten, Suomen Yrittäjät:** Työkanava Oy:n tulee keskittyä ydintehtäväänsä eli osatyökykyisten ihmisten työllistymisen tukemiseen
- **Salla Fagerström, Kuurojen Liitto ry:** Tietoturvallista esteellisyttä vai esteetöntä tietoturvaa?
- **Anne Kallio:** Mistä suunnasta sinä katsot elefanttia?

Kyvyt käyttöön Extra -lehdessä järjestöt kertovat oppilaitosyhteistyöstä

Kesällä ilmestyi Vatesin aluetoiminnan toimitama Kyvyt käyttöön Extra -lehti, jonka teema on *Oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö - järjestöt kertovat*. Lehti sisältää mm. tarinoita ja esimerkkejä siitä, miten järjestöt voivat lisätä sekä oppilaiden että opettajien tietoa työllistymisestä.

Videot

Vatesin YouTube-kanavalla on julkaistu syksyn mittaan useita videoita. Kannattaa käydä katsomassa esimerkiksi työllisyys-suunnittelijamme **Anne Kallion**

esittely hänen vetämästään *Järjestöt työllisyyden kuntakokeilussa* -hankkeesta. Kanavalta löytyy myös useita esitystallenteita tapahtumistamme.

TULOSSA:

Vuoden lopussa ilmestyy Vatesin kehittämistoiminnan artikkelikokoelma **Ilmiöitä osatyökykyisyyden ympärillä**, joka pureutuu kentällä oleviin pitkäkestoisiin ilmiöihin, kehittämiskohteisiin ja tuetun työllistymisen eri teemoihin. Kirjoittajina on vateslaisten lisäksi muita alan asiantuntijoita. Kokoelma julkaistaan sekä sähköisenä että painettuna versiona, ja sitä voi tilata ennakkoon (hinta vahvistuu myöhemmin).

Vatesin vamma ja työ -esitesarjassa julkaistaan vuoden lopulla **MS-tauti ja työ -esite**. Yhteistyössä Neuroliiton kanssa toteutetussa esitteessä kerrotaan mm. työllistymistarinoita ja käydään läpi keinoja, joilla tuetaan sairastuneen henkilön työssä pysymistä, työhön paluuta tai työllistymistä.

Vuoden vaihteessa ilmestyy aluetoiminnan **Kyvyt käyttöön Extra -lehti**, jossa käsitellään, miten järjestöt ovat mukana työllisyysdenhoidon kentän eri uudistuksissa. Poimintoja aiheista:

- TE-toimistojen pilotit ja järjestöyhteistyö
- Järjestöjen rooli kuntakokeiluissa
- Kokemusasiantuntijat edistämässä työllisyysdenhoitoa
- Kokeilujen kautta pysyvään malliin

Seuraa meitä somessa:

- Twitter: @kyvytkayttoon
- Facebook: @vatesaatio
- instagram.com/vatesaatio/
- LinkedIn → Vates-säätiö
- YouTube → Vates-säätiö
- Soundcloud → Vates-säätiö

Tilaa uutiskirjeitämme:

- Vates INFO
- Työhönvalmennuksen uutiskirje
- Väliyömarkkinat -uutiskirje
- Viestintäverkoston uutiskirje

bit.ly/vates_uutiskirjeet

Voit tilata kaikkia näitä julkaisuja painettuna 1–10 kpl. Isommista määristä sovitaan erikseen.

Esitetilaukset:
bit.ly/tilaavatesinesitteita

Lehtitilaukset (extrat):
viestinta@vates.fi

Julkaisuihin voi tutustua myös Vatesin sivuilla osoitteessa vates.fi/vates/julkaisut

VATES-SÄÄTIÖ

Vates-säätiö sr on asiantuntijaorganisaatio, joka edistää vammaisten, pitkäaikaissairaiden tai osatyökykyisten henkilöiden yhdenvertaista työllistymistä, siirtymää avoimille työmarkkinoille, työhön kuntoutumista sekä sosiaalisen työllistämisen toimialan yksiköiden toimintamahdollisuuksia. Toiminta on valtakunnallista.

Vates-säätiöllä on tällä hetkellä 46 taustayhteisöä. Taustayhteisöt ovat valtakunnallisia vammaisjärjestöjä ja niiden alueellisia yhdistyksiä sekä erityishuollon kuntayhtymiä ja työllistämispalveluita tuottavia toimijoita.

Autismiliitto ry	Laptuote-Säätiö sr
Avain-säätiö sr	Lihastautiliitto ry
Buusti ry	Meriva sr
Caritas-Säätiö sr	Mielenterveyden keskusliitto ry
Epilepsialiitto ry	MIELI Suomen Mielenterveys ry
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	Neuroliitto ry
Eteva kuntayhtymä	Nuorten Ystävät ry
Filha ry	Näkövammaisten liitto ry
Förbundet De Utvecklingsstördas Vål, FDUV	Parik-säätiö sr
Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr / Rinnekoti	Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry
Hengityслиitto ry	Puustellin tuki ry
Invalidiliitto ry	Päijät-Hämeen Hengitysyhdistys ry
Kanta-Hämeen Hengitys ry	Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry	Silta-Valmennusyhdistys ry
Kehitysvammaliitto ry	Sininauhaliitto ry
Kevama Oy	Sosiaalipalvelusäätiö OTE sr
Kiipulasäätiö sr	Sotek-säätiö sr
Kuntoutussäätiö sr	Suomen CP-Liitto ry
Kuuloliitto ry	Suomen Klubitalot ry
Kuurojen Liitto ry	TITRY ry
Kuurojen Palvelusäätiö sr	TOIMI-työvalmennussäätiö sr
Kärkulla Samkommun	Turun Seudun Hengitysyhdistys ry
Lahden Työn Paikka Oy	Uudenmaan Vammaispalvelusäätiö sr
	Yritystaito Oy

YHTEYSTIEDOT

Vates-säätiö sr
Oltermannintie 8,
00620 Helsinki
PL 40, 00621 Helsinki
vates-saatio@vates.fi

www.vates.fi
www.valityomarkkinat.fi
www.jobshadowday.fi
www.tyohonvalmentaja.fi
(Vates-säätiön Tuettu työllistyminen -sivu)

Henkilöstö

Sähköpostit muotoa
etunimi.sukunimi@vates.fi

Jaana Pakarinen
Toimitusjohtaja
0400 764 793

Marianne Pentikäinen
Johdon sihteeri
Yleishallinto ja verkkoviestintä
044 743 1929

Tiina Jäppinen
Viestintävastaava
044 546 4987

Anne Korhonen
Kehittämiskoordinaattori
Työhönvalmennus ja
ammattillinen kuntoutus
045 676 5473

Jukka Lindberg
Kehittämispäällikkö, elinkeinot
040 541 9493

Annemaria Ojanperä
Viestintäsuunnittelija
044 705 5422

Hanna Ranta-Pitkänen
Aluekoordinaattori
044 421 4645

Teppo Rautjärvi
Asiantuntija, lakiasiat
050 465 2740

Kaija Ray
Kehittämispäällikkö, osaaminen
0440 724 944

Meeri Riihelä
Asiantuntija,
hallinto- ja digipalvelut
044 773 5708

Tuuli Riisalo-Mäntynen
Aluekoordinaattori
0440 396 848

Ella Rytkönen
Toimistoapulainen
044 369 8649

Kati Savela-Vilmari
Viestintäsuunnittelija
(Opintovapaalla)

Essi Tervonen
Järjestöavustaja
044 491 5393

Lasse Westerinen
Aluetyön assistentti
044 493 1271

Pasi Ylipaavalniemi
Talouspäällikkö
044 521 2133

POVERI HANKE

*viittomakielinen työvalmennus ja
työelämäosallisuuden tukeminen*

Kuurojen Palvelusäätiön Poveri-hanke
tukee työnantajia, jotka työllistävät
viittomakielisiä työntekijöitä.

Työnantaja saa työvalmentajalta

- tukea tehtävään sopivan ja sitoutuneen työntekijän löytämisessä
- apua työn räätälöinnissä ja perehdytyksessä
- tietoa tukimuodoista, kuten työkokeilusta, palkkatuetusta työstä, työolosuhteiden järjestelytuesta ja erilaisista apuvälineistä
- tukea ja tietoa työyhteisölle viittomakielisestä vuorovaikutuksesta sekä viittomakielen käytöstä
- apua mahdollisissa ongelmatilanteissa

**“MONIMUOTOINEN TYÖYHTEISÖ ON
TUOTTAVA JA INNOVATIIVINEN.
YHTEISKUNNALLISESTI
VASTUULLINEN TYÖNANTAJA ON
EDELLÄKÄVIJÄ.”**

Heräsikö kysymyksiä?
Ota rohkeasti yhteyttä -
Poverin palvelut
ovat maksuttomia.

www.kpsaatio.fi
poveri@kpsaatio.fi

KUUROJEN PALVELUSÄÄTIÖ sr
DÖVAS SERVICESTIFTELSE sr